

L'ISLAM I L'ÚS DEL VI

per Marco Pedretti

Una de les coses que la majoria de la gent coneix sobre l'Islam i el codi de conducta musulmà és la prohibició del vi i de les begudes alcohòliques. En realitat, el text fonamental de l'Islam, l'*Alcorà* no és del tot unívoc quan parla del vi: sembla que va haver-hi una evolució en aquesta prohibició. Per aquesta raó el vi sempre va ser present en la història de l'art i de la cultura islàmica.

L'*Alcorà* parla cinc vegades del vi i, si fem cas a la cronologia de les “sures” —els capítols dels quals consta l'*Alcorà*— (que no és respectada en l'ordre canònic de les estrofes alcoràniques), ens adonem que hi ha una mena d'evolució. Els dos grans grups en què es reparteixen les sures de l'*Alcorà* són el grup de les estrofes revelades a la Meca —en les quals Mahoma actua sobretot com a profeta, portador del missatge innovador del monoteisme— i el de les estrofes revelades, més tard, a Medina —en les quals Mahoma actua com a legislador que ordena la seva comunitat.

Una “beguda embriagadora”

Ja en el període de la Meca trobem uns esments a l'ús del vi. La sura XVI conté una mena d'himne a la immensitat de Déu, l'únic senyor i regidor de tot el que existeix. Al versicle 67 es diu:

També dels fruits de la palmera i dels raïms
traieu vosaltres una beguda embriagadora i bon aliment.
També hi ha aquí una matèria miraculosa, signe diví,
per a la gent que reflexiona¹.

Aquí es parla d'una “beguda embriagadora” (en àrab *sakar^{an}*): amb tota probabilitat és el *nabīd*, una beguda alcohòlica obtinguda amb la fermentació de dàtils, mel i raïms dolços. El vi, doncs, com la mel i la llet, és un do de Déu a la humanitat.

Un altre passatge de l'època de la Meca és la famosa descripció del paradís, a la sura LII, versicles 22-24:

I Nós, també els donarem amb abundància

---

¹ Cito sempre segons la traducció catalana de l'*Alcorà* a cura de Mikel d'Epalza (Barcelona: Proa, 2001).

fruites i carn, el que els agradi.
Allí, també, es passaran els uns als altres una copa.
I no hi haurà ni incitació a dir ximpleries, ni cap pecat.

Un cop més, el vi és un do i un guardó de Déu pels homes justos. Aquí, però, ja s'introdueix una nota de distinció: el vi que els beats rebran al paradís serà un vi que no farà néixer “cap ximpleria ni cap pecat”, és a dir ni converses estúpides ni excitació perillosa. Ja hi trobem, per tant, un esment del gran defecte del vi: pot provocar embriaguesa!

En la primera sura del període de Medina, la sura II, a la primera part del versicle 217, el vi (*khamr*) és associat al *maissir* (un joc d'atzar amb dardells i, per extensió, tota mena de jocs d'atzar):

Et preguntaran, i et pregunten [profeta]
sobre el tema del vi
i sobre el joc d'atzar *maissir*.
Digues [profeta]: «En ambdues coses hi ha un gran pecat
I hi ha també coses útils per a la gent,
però el pecat d'ambdues coses
és molt més gran que la utilitat.

Les raons de la prohibició

En el versicle 43 de la sura IV es prohibeix de fer la pregària canònica (*salat*) en condició d'ebrietat, sense ni poder entendre el sentit de les paraules:

No us acosteu per a fer amb els altres l'oració comuna,
la *salà* obligatòria
estant embriacs.
Espereu, doncs, fins a saber, ja ben conscients,
el que dieu.

Aquest és el vers que se cita tradicionalment per tal d'explicar les raons de la prohibició islàmica del consum de vi. Prohibició que finalment trobem de manera explícita i definitiva a la sura V, versicles 89-90:

Vosaltres, els bons creients, els musulmans!
El vi, el joc *maissir*, les pedres d'altars i les fletxes de sort
són, totes, coses abominables, fetes pel dimoni, per Ax-Xaitan.
Aparteu-vos d'això!
Us convé fer això per a fruitar de la vida!
Vol el dimoni, Ax-Xaitan (Satanàs),
que hi hagi sempre enemistat entre vosaltres
gràcies al vi i al joc *maissir*,
i posar-vos tots els obstacles
per a recordar el nom de Déu

i per a fer les oracions de la *salà*.
Per tot això, us abstindreu d'aquestes coses.

Ni vi ni begudes alcoholiques

La totalitat dels comentadors interpreta aquests versos com a una prohibició definitiva del vi per tot musulmà. Queda, però, un dubte sobre les altres begudes alcoholiques, i de fet hi ha mestres islàmics que van també van prohibir, per exemple, el consum de cervesa o de whisky.

La tradició islàmica, a partir d'aquests textos de l'Alcorà i d'alguns altres *ahadīth* (sentències de Mahoma i anècdotes que tenen valor d'autoritat), va desenvolupar les regles morals i legals que haurien de mantenir els musulmans lluny de l'alcohol: així es van dictar càstigs exemplars per a qui produeix, distribueix, ven, compra i, naturalment, beu vi i qualsevol altre tipus de beguda amb alcohol. Aquestes begudes *haram* (és a dir, prohibides, el contrari de *halal*) no es poden fer servir ni tan sols com a medicines.

Els *ahadīth*, però, ens ensenyen que per a alguns companys de Mahoma no va ser gens fàcil acceptar les normes que prohibien l'ús de vi. Alguns guerrers musulmans de l'època de les primeres batalles contra els infidels anaven a combatre després de beure vi (la tradició, però, afegeix que per això van morir en el combat, Bukhari 4.52.70).

Alguns califes omeies van passar a la història com a grans bevedors: Iazid I (680-683) bevia vi cada dia i tenia el renom de "Iazid dels vins"; igualment, al-Walīd I (705-715) bevia vi cada dia, Hisham (724-743) cada setmana, després de la pregària del divendres. A al-Walīd II (743-744) li agradava nedar en una piscina plena de vi i es deia que en bevia tant que en feia baixar el nivell.

Fou a l'època de la dinastia abbàsida (750-1258) que la prohibició del vi va ser total i molt més forta. S'ha de dir, però, que tota una "retòrica de l'ebrietat" va sobreviure, sobretot en la literatura. Ja en la poesia àrab pre-islàmica (que de fet no és sempre realment anterior a l'època de Mahoma) l'exaltació del vi és freqüent, i igualment ho és en la poesia dels grans autors perses, entre els quals destaca l'èpica de Firdawsi. A més, la poesia mística, sigui en llengua àrab, sigui en llengua persa, retorna sovint a l'exaltació del vi deliciós que es beurà al paradís i que el místic ja pot tastar en aquest món. Hem d'esmentar, també, les peces del poeta àrab Abu Nuwas (750-810) sobre el vi i el plaer del bon beure. A Abu Nuwas, de fet, li agradava impressionar els seu lectors amb l'exaltació de tot el que l'Islam prohibia, des del vins fins a les pràctiques sexuals menys "ortodoxes".

És molt probable que Abu Nuwas tingués molts seguidors al llarg dels segles, sobretot si tenim en compte que, per exemple, al segle XIV el vi era una de les mercaderies més exportades de Mallorca, València i Aragó cap a regions musulmanes com ara Algèria o el Magrib. Normalment aquest vi es venia als jueus i als cristians que vivien al nord d'Àfrica,

però hi van haver també casos de jueus que venien vi als musulmans, i provocaven les lògiques queixes dels sultans!

© Marco Pedretti